

EKONOMSKA ANALIZA PRAVA V SLOVENIJI

© Uradni list Republike Slovenije, 2009. Vse pravice pridržane.

Brez pisnega dovoljenja založnika je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, vključno s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranitvijo v elektronski obliki. Tako ravnanje je, razen v primerih iz 46. do 57. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, kršitev avtorske pravice.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

340.1:330.43

EKONOMSKA analiza prava v Sloveniji / urednica Katarina Zajc. -
Ljubljana : Uradni list Republike Slovenije, 2009

ISBN 978-961-204-441-1

1. Zajc, Katarina, 1967-

247540736

UREDNIKA
KATARINA ZAJC

EKONOMSKA
ANALIZA
PRAVA
V SLOVENIJI

2009

VSEBINA

Uvodnik	13
Katarina Zajc	
Ekonomska analiza prava (opis, zgodovina in aplikacije)	17
I. UVOD	17
II. OPIS EKONOMSKE ANALIZE PRAVA	18
1. Predpostavke EAP	18
2. Zgodovina in šole	20
III. PRIMERI EKONOMSKE ANALIZE PRAVA	23
1. Patentno pravo	23
2. Privatizacijske pogodbe	26
IV. SKLEP	29
Literatura	30
Katarina Zajc	
Coasov teorem, učinkovitost in imisije	31
I. UVOD	31
II. COASE IN PRAVNA PRAVILA	33
III. EDGEWORTH, PARETO IN COASOV TEOREM	36
IV. COASOV TEOREM IN IMISIJE KOT TIPIČNE PREDSTAVNICE NE- GATIVNIH EKSTERNALIJ	38
V. SLOVENSKO PRAVO, IMISIJE, UČINKOVITOST, PRAVIČNOST IN COASOV TEOREM	45
VI. SKLEP	48
Literatura	49
Katarina Zajc	
Pravo neposlovne odškodninske odgovornosti: primerjava med ZDA in Slovenijo skozi prizmo ekonomske analize prava	51
I. UVOD	51
II. SLOVENIJA	53
1. Škodno dejanje	53
2. Škoda in višina škode	53

3. Vzročna zveza	54
4. Odgovornost	55
III. ZDA	56
1. Škoda	57
2. Vzročna zveza	58
3. Odgovornost	59
4. Od teorije k praksi	63
IV. RAZPRAVA	66
V. SKLEP	71
Literatura	73

Barbara Rajgelj

Ekonomska analiza pogodbenih sankcij	75
1. SPLOŠNO O TEORIJI EKONOMSKE ANALIZE PRAVA	75
1.1. Kaj je ekonomska analiza prava	75
1.2. Kritika teorije ekonomske analize prava	76
2. KAJ JE DOKTRINA O UČINKOVITI KRŠITVI	76
3. OBLIKOVANJE SPODBUD ZA OPTIMALNO IZPOLNITEV OZIROMA KRŠITEV POGODBE	78
3.1. Racionalnost z vidika dolžnika	78
3.2. Funkcija pogodbenega prava pri oblikovanju učinkovitih spodbud	78
4. VRSTE SANKCIJ, KI ZAGOTAVLJAJO OPTIMALNE SPODBUDE OZIROMA JIH NE ZAGOTAVLJAJO	79
4.1. Katere sankcije so ekonomsko učinkovite	79
4.2. Odškodninske sankcije	79
4.2.1. Odškodnina za pričakovanje	79
4.2.2. Odškodnina za zaupanje	81
4.2.3. Kaznovalna odškodnina	82
4.2.4. Sklepno o učinkovitosti odškodninskih sankcij	82
4.3. Zahtevak za izpolnitev obveznosti oziroma specifična izpolnitev	83
5. OBSEG POSLOVNE ODŠKODNINE OZIROMA OPTIMALNA STOPNJA ZAUPANJA	85
5.1. Potreba po omejenem znesku odškodnine	85
5.2. Ekonomskopravna analiza optimalne stopnje zaupanja	85
6. KRITIKE TEORIJE O UČINKOVITI KRŠITVI	86
6.1. Razhajanje med teorijo in realnostjo	86
6.2. Učinkovita kršitev kot učinkovita kraja	87
6.3. Upnikovo nerazkritje podatkov, ki so pomembni za oceno škode	87
6.4. Neupoštevanje stroškov izvršitve izpolnitvene sankcije	88
7. SLOVENSKO POGODBENO PRAVO SKOZI PRIZMO EKONOMSKE ANALIZE	88

8. ZAKLJUČEK	89
Literatura	90

Aleksandra Gregorič · Katarina Zajc

Kako do dobrega korporacijskega upravljanja	93
1. UVOD	93
2. KORPORACIJSKO UPRAVLJANJE	94
3. ALI OBSTAJA OPTIMALEN SISTEM KORPORACIJSKEGA UPRAVLJANJA?	97
4. KJE SO MOŽNOSTI ZA SPREMEMBE	101
5. ZAKLJUČEK	104
Literatura	105

Aleš Velkaverh

Učinkovitost pravnega postopka – analiza odločanja višjih sodišč med letoma 1993 in 2006

1. UVODNO O PROBLEMATIKI	107
2. UČINKOVITOST POSTOPKA (PРАВNA TEORIJA)	108
3. UČINKOVITOST POSTOPKA (TEORIJA EKONOMSKE ANALIZE PRAVA)	109
4. ZPP 99 IN NASLEDNJE NOVELE	110
4.1. Sprejetje novega ZPP leta 1999	110
4.2. Novele ZPP po letu 1999	111
5. ANALIZA ODLOČANJA VIŠJIH SODIŠČ MED LETOMA 1993 IN 2006	112
5.1. Zbiranje podatkov	112
5.2. Analiza podatkov	113
5.2.1. Analiza učinkovitosti postopka	113
5.2.1.1. Temeljne ugotovitve	113
5.2.1.2. Ekonomska teorija	116
5.2.2. Analiza strukture razveljavitvenih razlogov	117
6. SKLEPNO	121
Literatura	123
Priloga	124

Lea Vatovec

Ekonomska analiza prepovedi razpolaganja s človeškimi organi

1. UVOD	129
2. NORMATIVNA UREDITEV PRESAJANJA ČLOVEŠKIH ORGANOV ...	130
2.1. Ureditev v Evropski uniji s poudarkom na Sloveniji	130
2.1.1. Podrobnejša predstavitev zakonodaje v Sloveniji	131

2.1.1.1.	Opredelitev pravne narave človeških organov v kontinentalni teoriji	131
2.1.1.2.	Zakon o odvzemu in presaditvi delov človeškega telesa zaradi zdravljenja	132
2.1.1.3.	Nedovoljena presaditev delov človeškega telesa	134
2.1.2.	<i>De lege ferenda</i> : Sporočilo Komisije o darovanju in presajanju organov: politični ukrepi na ravni EU	134
2.1.2.1.	Splošno	134
2.1.2.2.	Alternativne politične možnosti	135
2.1.2.3.	Ekonomska analiza učinkov presaditve organov	136
2.2.	Primerjalnopravni pogled na ureditev v ZDA	137
3.	VPRAŠANJE LASTNINSKE PRAVICE NA ČLOVEŠKIH ORGANIH	137
3.1.	Zgodovina in šole ekonomske analize prava	138
3.2.	Opredelitev lastninske pravice	138
3.2.1.	Učinkovito določanje lastninskih pravic	139
3.2.2.	Učinkovito varovanje lastninskih pravic	140
3.2.2.1.	Ekonomska analiza prepovedi razpolaganja (<i>inalienability rule</i>)	142
4.	DEJANSKE RAZMERE NA PODROČJU PRESAJANJA ORGANOV	146
4.1.	Sedanje stanje – primanjkljaj organov	146
4.1.1.	Razlika med ceno na črnem trgu in ravnotežno ceno	150
4.2.	Posledice primanjkljaja organov	152
5.	ALTERNATIVNI PREDLOG VELJAVNEMU SISTEMU – TRG S ČLOVEŠKIMI ORGANI	153
5.1.	Delovanje trga s človeškimi organi	153
5.2.	Posledice vzpostavitve trga za blaginjo družbe	154
5.3.	Analiza blaginje družbe	154
5.3.1.	Računski prikaz izračuna povečanja blaginje družbe	156
5.4.	Nasprotovanje vzpostavitvi trga s strani medicinske skupnosti	156
6.	KRITIČNA PRESOJA EKONOMSKIH IN ETIČNIH NASPROTOVANJ VZPOSTAVITVI TRGA	159
6.1.	Etični argumenti nasproti vzpostavitvi trga	160
6.1.1.	»Ekonomsko« prisiljevanje revnih	160
6.1.2.	Nedostopnost organov za revne	161
6.1.3.	Prezgodnje prenehanje zdravljenja s strani lečecih zdravnikov	162
6.2.	Ekonomski argumenti nasproti vzpostavitvi trga	162
6.2.1.	Zmanjšana pripravljenost za darovanje organov	162
6.2.2.	Poslabšana kakovost darovanih organov	164
6.3.	Dodatek: morebitna podobnost med ugotovitvami pri prodaji krvi in prodaji človeških organov	165

7. SKLEP	167
Literatura	169
Tadeja Švigelj	
Hedonistična škoda	171
1. UVOD	171
2. HEDONISTIČNA ŠKODA	172
2.1. Pojem hedonistične škode	172
2.2. Priznavanje hedonistične škode kot sredstvo za doseganje ciljev odškodninskega sistema v ZDA in ekonomska utemeljitev povračila za hedonistično škodo	172
2.3. Določanje višine hedonistične škode in metoda pripravljenosti za plačilo	173
2.4. Odziv ameriških sodišč	175
3. OD AMERIŠKEGA K SLOVENSKEMU ODŠKODNINSKEMU PRAVU	180
4. SKLEP	181
Literatura in viri	182
Mitja Kovač	
Bistvena zмотa in prevara – pravnoekonomska perspektiva	183
1. UVOD	183
2. SISTEMATIZACIJA IN POVZETJE UGOTOVITEV PRAVNOEKONOMSKE ZNANOSTI S PODROČJA PROBLEMOV INFORMACIJSKIH ASIMETRIJ	184
2.1. Načelno mora informacije proizvesti in posredovati tisti, ki to lahko naredi z najnižjimi stroški	184
2.2. Izjema od dolžnosti razkritja informacij velja za načrtno pridobljene produktivne informacije	187
2.3. Dolžnost poštenega ravnanja pri izražanju golih mnenj in pri dajanju drugih nepreverljivih izjav je nepotrebna	189
2.4. Razlika med laganjem in prikrievanjem informacij je irelevantna	190
2.5. Razlika med naklepnim in malomarnim napačnim informiranjem je, razen pri določanju kazenskih sankcij in pravnih sredstev, relevantna	191
2.6. Prav nikakršne potrebe ni po ločenih doktrinah zмотe, prevare in skrite napake – potrebna je enotna doktrina dolžnosti razkritja informacij	191
2.7. Na splošno je v ekonomski teoriji pogosto vprašanje, do katere mere prodajalci spontano razkrivajo informacije, za zakonodajalca irelevantno	192
2.8. Manj je več: stranke so bolj informirane takrat, ko so nepomembne informacije prej prečiščene in odstranjene	194

2.9. Povzetek in sistematizacija. Naproti optimalni doktrini dolžnosti razkrivanja informacij	194
3. PRAVNOEKONOMSKA ANALIZA UREDITVE BISTVENE ZMOTE IN PREVARE	195
3.1. Člen 46 Obligacijskega zakonika: bistvena zmota	195
3.2. Člen 49 Obligacijskega zakonika: prevara	198
4. SKLEP	199
Literatura	200

Rok Habjan

Ekonomska analiza družine z vidika izročilne pogodbe	203
1. UVOD	203
2. EKONOMSKA ANALIZA PRAVA	204
3. EKONOMSKA ANALIZA DRUŽINE	205
4. MEDGENERACIJSKI TRANSFERJI ZNOTRAJ DRUŽINE IN POMEMB- NOST NJIHOVIH MOTIVOV	206
4.1. Zakaj bi motivi morali biti vključeni	208
4.2. Paleta različnih motivov za transferje	209
5. ALTRUIZEM	212
6. NEALTRUIISTIČNI TRANSFERJI ZNOTRAJ DRUŽINE	218
7. IMPLIKACIJA SISTEMOV DRUŽINE IN EKONOMSKEGA KONTEK- STA ZA MEDGENERACIJSKE TRANSFERJE	220
8. ČAS MEDGENERACIJSKIH TRANSFERJEV	223
8.1. <i>Lazy rotten kids</i>	226
8.2. »Samaritanska dilema«	229
9. DVOSTRANSKI TRANSFERJI OZIROMA MENJAVE IN NJIHOVO »POGONSKO GORIVO« S SOCIOLOŠKEGA VIDIKA	231
10. GOSPODINJSKA OZIROMA DRUŽINSKA FORMACIJA	237
11. POGODBA O IZROČITVI IN RAZDELITVI PREMOŽENJA OZIRO- MA IZROČILNA POGODBA (Obligacijski zakonik, Uradni list RS, št. 83-4287/01)	241
11.1. Zakaj ravno izročilna pogodba	242
11.2. Analiza izročilnih pogodb	243
11.3. Komentar analize izročilnih pogodb	244
12. KAKO KORISTNO UPORABITI EKONOMSKO ANALIZO DRUŽINE V SLOVENSKI DRŽAVNI SOCIALNI POLITIKI V ŠIRŠEM SMISLU ...	248
13. ZAKLJUČEK	252
Literatura	253

Luka Markelj

Ekonomska analiza kazenskih sankcij	255
1. UVOD	255
2. EKONOMSKI MODEL KRIMINALNEGA RAVNANJA	256
3. KAZENSKKE SANKCIJE V SLOVENIJI	257
3.1. Funkcije kazenskih sankcij	258
3.2. Kazni	259
3.2.1. Sodna odmera kazenskih sankcij	259
3.3. Zaporna kazen	260
3.3.1. Rehabilitacija in postpenalna pomoč obsojencem	262
3.3.2. Empirične raziskave učinka izvrševanja zaporne kazni	263
3.4. Dosludni zapor	265
3.5. Denarna kazen in prednosti denarne kazni pred zaporno kaznijo	266
4. SLOVENIJA	268
4.1. Kriminalitetna politika v Sloveniji	268
4.2. Kriminaliteta v letu 2007	269
4.3. Ocena parametrov ekonomskega modela	270
4.3.1. Verjetnost kaznovanja	270
4.3.2. Grozeča kazen	270
4.3.3. Dohodek od kaznivega dejanja	271
4.4. Prometna varnost	271
4.4.1. Analiza učinkov sprememb ZVCP	273
Literatura	277

Igor Angelovski

Ekonomska analiza dopinga v športu	281
1. UVOD	281
1.1. Klasični razlogi boja proti dopingu – kritični pogled	282
2. PRAVNA ANALIZA	283
2.1. Javnopravni viri	284
2.1.1. Dopingu v kazenskem pravu	285
2.2. Zasebnopravni viri	286
2.2.1. Svetovni kodeks proti dopingu	286
2.2.2. Pogodbene klavzule v povezavi z dopingom	287
3. DOPINŠKO OKOLJE – STIMULATIVNI DEJAVNIKI DOPINGA	288
4. EKONOMSKA ANALIZA	292
4.1. Racionalno ravnanje športnikov	292
4.2. Teorija iger	295
4.3. Optimalni obseg in vrsta sredstev za odvrčanje športnikov od dopinga	306

5. UPORABA EKONOMSKE ANALIZE PRI OBLIKOVANJU PROTIDOPINGNE POLITIKE	308
5.1. Predlogi, ki se nanašajo na vedno večji ekonomski pomen športa ...	309
5.2. Predlogi, ki zmanjšujejo učinkovitost dopinga in vplivajo na prepričanje športnikov o njegovi učinkovitosti	310
5.3. Predlogi na področju sankcij	311
6. SKLEP	313
Literatura in viri	313

Bojan Tičar · Etelka Korpič - Horvat

Študija primera: ekonomska analiza pravnih možnosti prihodnjega preoblikovanja domov za starejše v Republiki Sloveniji	315
1. UVODNA IZHODIŠČA IN METODE	315
2. DOSEDANJE IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE VARSTVA STAREJŠIH	318
3. PRAVNI VIDIKI DOSEDANJEGA FINANCIRANJA DEJAVNOSTI VAROVANJA STAREJŠIH	319
4. ANALIZA EKONOMSKIH PODATKOV O DOSEDANJEM POSLOVANJU DOMOV ZA STAREJŠE	321
4.1. Prihodki javnih zavodov – domov za starejše	321
4.2. Presežek prihodkov nad odhodki, ustvarjenimi v domovih za starejše	325
5. SHEMATSKA PREDSTAVITEV MOŽNIH MODELOV JAVNO-ZASEBNEGA PARTNERSTVA NA PODROČJU DOMOV ZA STAREJŠE	326
6. VPLIV PRIHODNIH JAVNO-ZASEBNIH PARTNERSTEV NA PRAVNI POLOŽAJ SEDANJIH ZAPOSLENIH V DOMOVIH ZA STAREJŠE	328
7. SKLEPNA RAZMIŠLJANJA	330
Literatura in viri	331